

Ulusal Kognitif Nöroloji ve Nörobilim Toplantılarından İzlenimler

Impressions From the National Cognitive Neurology and Neuroscience Meetings

Oğuz Tanrıdağ

SUMMARY

Recently, I. National Cognitive Neurology Symposium and the III. National Neuroscience Congress have been held with the International participations. First event was supported by the World Federation of Neurology (WFN) which advised neurologists from all over the world to attend the meeting. American Academy of Neurology (AAN) also acknowledged the symposium. Brain Research Organization (BAD), Turkish Neurological Association (TND), Biological Psychiatry Organization and the Alzheimer's Society were among the supporters. The second meeting was supported by Pamukkale University, BAD, TUBITAK and TUBAS.

First, Cognitive Neurology Symposium was held between 17-20 March in Antalya with more than 270 participants from the areas of neurology, neuropsychology, psychiatry, linguistics, philosophy, genetics and molecular biology and the computer science-artificial intelligence. Scientific programme included more than 50 topics, including key conferences and relatively short presentations of basic education. Interdisciplinary key conferences included those of knowledge and brain dilemma, brain and computer networks, genetics of cognition, molecular basis of cognitive specialization, brain and the immune system, cognitive

neuroanatomy, cognitive electrophysiology, fMR technics, SPECT and PET imaging, linguistics, cholinesterase inhibitors in dementia and behavioral and psychological therapy in dementia. Four conferences were devoted in the memories of pionering individuals of cognitive neurology and interdisciplinary relations; Norman Geschwind, Frank Benson, Emre Kökmen and Korkut Yaltkaya. Unfortunately, two key speakers could not attend the symposium because of the car accident in Istanbul; Marsel Mesulam, distinguished leader of the cognitive neurology worldwide, one of the honorary chairman of the symposium and Sandra Weintraub, an important figure in the world neuropsychology. They had to return to Chicago because an urgent shoulder operation for Dr. Marsel Mesulam sent his voice message for the opening ceremony which he remarkably outlined the recent history of behavioral and cognitive neurology with the current developments and future directions. I. National Cognitive Neurology Symposium clearly demonstrated nationwide enthusiasm and motivation toward the area and has been greatly appreciated by the participants.

More recently, another important meeting have taken place in Pamukkale University, Denizli, between 7-11 April.

Neuroscience meetings have been classically devoted to basic neuroscience in Turkey, bridging between the basic research and clinical issues. The most impressive aspect of this year's event was Turkish scientists from abroad. Several young Turkish researchers mostly from the top universities in US presented their own research from their own laboratories. During the congress, 2003 Brain Research Organization Scientific Awards were presented and special courses were given. Course topics were Animal Experiments, Basic Streology and the Event-related Endogeneous Potentials. One of the main events in the scientific programme was special conferences from invited scientists including RNAi and ribozymes targeted against HIV by Joachim Engels, Genetic approach to Parkinson's Disease by Vincenzo Bonifati and Peter Heutink, Mechanism underlying plasticity in the central nervous system in human diseases by Leonard Cohen and Regeneration of immature mammalian spinal cord after injury by John Nicholls.

Both meetings have been successful and inspired all of the participants for the future studies. They also demonstrated that students of cognitive neurology and basic neuroscience have increased in large amounts so there is no reason to be pessimistic to believe the future organizations to be held by both groups together.

Türk Nöroloji Dergisi okurlarına geçtiğimiz günlerde katıldığım başarılı ve anlamlı 2 toplantı konusunda bilgi sunmak istiyorum. Bunlardan birincisi, organizasyonunda rol almış olmaktan büyük onur ve mutluluk duyduğum I. Ulusal Kognitif Nöroloji Sempozyumu.

İkincisi ise ilk kez katılma fırsatını bulduğum III. Ulusal Sinirbilimleri Kongresi. Onüç aylık yoğun bir hazırlık aşamasından sonra 17-20 Mart tarihleri arasında Belek/Antalya'da toplanan Kognitif Sempozyum 270'i aşan heyecanlı katılımcısıyla gerçek bir bilimsel ve sosyal şölen biçiminde gerçekleşti. 1980'lerin başından itibaren bir elin parmaklarından az kişiyle başlayan bu ilginin sempozyumda bir Türkiye projesi haline dönüştüğünü görmek hoştu. Aslında sempozyumun bilimsel programı da bir anlamda bu projenin boyutlarını sınavabilmek amacıyla kurgulanmıştı yani konuyla ilgilenip de söyleyecek sözü olanların hepsini kapsamayı amaçlamıştı.

Altmışa yakın sunumuyla bilimsel program bunu katılımcılara ve Türk Nöroloji Dergisi'nin Ek'inde yayınlanan özetler yoluyla tüm Türkiye nörolojisine gösterdi. Sunum sahipleri sorumluluklarının pek bilincinde ve katılımcılar da izledikleri toplantının misyonuna pek saygılı biçimde örnek bir topluluk oluşturdular. Toplantının adının kognitif nöroloji olmasına karşın, bilimsel program içeriği kognitif nöroloji

adına daha layıktı. Zira sunumlar içinde nörolojiyle ilgili olanların dışında felsefe, bilgisayar ve yapay zeka, dilbilim, genetik, moleküler biyoloji, nöropsikoloji ve immünolojiyle ilgili olanlar belirli bir ağırlık taşıyordu. Toplantının belki de tek üzüntü veren olayı, geliyor olmalarından büyük heyecan duyduğumuz iki önemli misafirin tam da Antalya'ya geçmelerinden kısa bir süre önce İstanbul'da talihsiz bir trafik kazası geçirerek zorunlu biçimde Chicago'ya geri dönmeleri idi. Marsel Mesulam ve Sandra Weintraub toplantıya katılmak üzere İstanbul'a gelmiş ve orada kaza geçirmişlerdi. Sayın Mesulam'ın omuzundaki kırık komplikeydi ve dönmesi gerekiyordu. Sayın Weintraub ise kazayı daha minör etkilerle atlatmıştı. O da Marsel'e eşlik etmek istedi. Sempozyumun açılış töreninde TND Başkanı Aksel Siva'nın Mesulam'ı kastederek "İstanbul'da doğdu ve İstanbul'da kaza geçirdi" sözleri ne ironikdi! Fakat buna karşın, Marsel Mesulam kazadan dolayı çektiği ciddi ağrılara rağmen açılış törenine sesli kutlama mesajını yolladı. Bu mesajda sayın Mesulam, sempozyumun düzenlenmesinden dolayı bana ve arkadaşlarıma "hepimiz adına" teşekkür ediyor, ardından kognitif nörolojinin tarihiyle ilgili önemli tespitler yapıyordu. Bütün tarihsel ihmallere rağmen gelinen noktada kognitif nörolojinin aslında beyinle ilgili herkes için gerekli bir bilgi alanı olduğunu ve beyin %90'ının bu bilgiler eşliğinde anlaşılabilirliğini vurguluyordu. Artık nörolojinin davranışı unuttuğu, psikiyatrinin de "sepet dolusu ilaçlardan" ibaret olduğu dönem bitmiş, kognitif nörolojiyle tarihsel uzlaşma sağlanmıştı! Nörolojinin diğer alanlarıyla kognitif nöroloji arasındaki tetkik ve tedavi alanlarındaki uçurum giderek kapanıyordu.

Katıldığım ikinci toplantı Pamukkale Üniversitesi'nin evsahipliğiyle Denizli'de 7-11 Nisan tarihleri arasında toplanan III. Ulusal Sinirbilim Kongresi idi. Sinirbilim Kongreleri lokal üniversitelerin sağladığı mekanlarda TÜBİTAK, Beyin Araştırmaları Derneği (BAD) ve Türkiye Beyin Araştırmaları ve Sinirbilimleri Derneği (TÜBAS) tarafından desteklenerek yapılıyor. Bu kongreler daha çok nörofizyoloji ağırlıklı olarak diğer temel sinir bilimleri ve deneysel çalışmalarla ilgili olanların katılımıyla toplanıyor. Bu yılki kongre geleneksel biçimde kurslarla ve BAD Araştırma Ödüllerinin dağıtılmasıyla başladı. Kurslar arasında 2 günlük Deney Hayvanları Kursu, Temel Stereoloji Kursu ve Kognitif Elektrofizyoloji Kursu yer aldı. Açılış konferansında Prof. Dr. Yücel Kanpolat Curie'leri anlattı. Bilimsel Programın içinde Konferanslar, Paneller, Sözel ve Poster Sunumları yer almıştı. Programın belirginleşen özelliklerinin başında yurtdışından gelen yabancı ve Türk araştırmacıların sunumları geliyordu. Türk araştırmacıların geldikleri yerler arasında Johns Hopkins, Harvard, Yale ve Karolinska isimleri dikkati

çekiyordu. Bu genç ve bir o kadar da yetkin görünümlü araştırmacıların katılımcılar üzerinde yarattığı motivasyon ve beğeni dikkat çekti. Bu kongrenin belki de tek olumsuz yanı katılımcılar arasında nöroloji kökenlilerin azlığıydı. Nedenleri daha geniş platformlarda tartışılacak bu konu umarım bundan sonraki toplantılar için bu kadar dikkat çekici boyutta olmaz. Sinirbilimin santral ve periferik sinir

MARSEL MESULAM'IN I. ULUSAL KOGNİTİF NÖROLOJİ SEMPOZYUMU'NA MESAJI

Değerli Arkadaşlar,

Eşim Sandy ve ben bugün aranızda olmayı çok isterdik. Ne yazık ki elimizde olmayan sebepler yüzünden size uzaktan hitap etmek mecburiyetindeyim.

İlkönce yoğun çalışmaların sonunda böyle mükemmel ve anlamlı bir kongreyi gerçekleştiren Oğuz Tanrıdağ ve arkadaşlarına hepimizin adına teşekkür etmek istiyorum. Oğuz Tanrıdağ ve arkadaşları, candan tebrikler!

Sinir ve ruh hastalıkları yani bugünkü terimlerle nöroloji ve psikiyatri dallarına merak salan herkesin gönlünde yatan gizli rüya, insan beyninin dil, bellek, duygu, dürtü, dikkat, bilinç gibi marifetleri nasıl başardığını anlamaktır. İşte bu suallerin sık sık sorulduğu ve arada sırada cevaplandırıldığı sahaya davranış nörolojisi veya kognitif nöroloji deniyor. Beynin sadece %10'u beş duyumuzu ve hareket kabiliyetimizi kontrol ediyorsa, %90'ı davranış ve düşünceyi idare ediyor. Yani beyinde genel seçimler yapılsaydı, davranış nörolojisi iktidar koltuğunun rakipsiz ve devamlı sahibi olurdu. Tarih te bizden yana sayılır. Hem psikiyatrinin hem de nörolojinin kurucularından Sigmund Freud, Charcot, Jackson hep davranış nörolojisine gönül vermiş kimselerdi. Yani beyin ilimleri sahasında asalet ünvanı verilseydi, bu kongrenin temsil ettiği akım en parlak madalyaya layık görünürdü. Ama ne yazık ki 20. yüzyılın ilk yarısında nöroloji davranış, psikiyatri de beyni unuttur gibi oldu. Nöropsikiyatri ve davranış nörolojisi yavaş yavaş iktidardan azınlığa itildi ve hatta 20. yüzyılın ikinci yarısında, Oliver Zengwill ve Norman Gershwind'in beyin ve davranış ilişkilerini aydınlatan çok önemli buluşlarına rağmen, nörolojiyi EEG ve EMG, psikiyatriyi de sepet dolusu haplar istila etmeye başladı. Davranış nörolojisine ve nöropsikiyatriye gönül verenler diğer dallardaki meslektaşlarını imrenir duruma geldi.

Son senelerde iki gelişme davranış nörolojisine bir canlılık getirdi. Birincisi Alzheimer Hastalığı'nın hafıza gücünü hedefleyen ve son derece yaygın bir beyin hastalığı

sistemiyle ilgili konularıyla ilgilenenlerin önümüzdeki yıllarda ortak organizasyonlara girişmeleri ve Türk Nöroloji Dergisi'nin bu çabaları destekleyerek sayfalarında bu tür girişimlere yer ayırması pratik açıdan yararlı olabilir.

Saygılarımla...

olduğunun anlaşılması. İkincisi de görüntüleme teknolojisinde neredeyse mucize sayılabilecek ilerlemelerin başarılması. Bir zamanlar EEG ve EMG aletlerini kıskanırdık. Çünkü biz zavallı davranışçılar kalem kağıtla yetinmek zorundaydık. Bugün en ileri teknolojiler, mıknatıslı rezonans, bilgisayarlı tomografi, çok kanallı EEG, pozitron tomografisi, hem davranış nörolojisine hizmet etmektedir hem de davranış nörolojisi sayesinde yepyeni ilerlemelere sahne olmaktadır. Bir zamanlar zeka ve düşüncenin beyin tarafından nasıl idare edildiklerini anlayabilmek için uygun hastaların kapımızı çalmasını beklerdik. Bugün bu çeşit soruların cevabını mıknatıslı rezonansda yapılabilen deneyler sayesinde derhal alabiliyoruz. Ama bu teknoloji tek başına yeterli olamaz. Alınan neticelerin beyin hastalıklarında yapılan nöropsikolojik muayenelerin ışığında yorumlanması şarttır. Bu iki akımın bileşimi bu sahada yeni bir çağ açmıştır. Beyinde beş duyu ve hareket kabiliyeti diktatörlükle idare ediliyorsa, dil, dikkat, hafıza, güdümlü demokrasiyle idare ediliyor denebilir. Beyinde bu kabiliyetler için tek merkez yoktur. Bu kabiliyetlerin kontrolü çok odaklı sinirsel ağ örgülerinin elindedir. Değişik kabiliyetlere bağlı ağ örgülerinin beyinde değişik adresleri vardır. Ama bazı odaklar birden fazla ağa bağlı olabilir. Bu durum 3 sonuca yol açar:

1. Aynı kabiliyet çok odaklı bir ağın değişik yerlerindeki arızalar yüzünden aksaklık gösterebilir.
2. Beynin tek bir yerindeki arıza, o yerde kesişen ağları ilgilendiren birden fazla kabiliyette aksaklığa yol açabilir.
3. Eğer çok odaklı bir ağ örgüsünün bir tarafı arızalanırsa, sağlam kalan öbür kısımları o kabiliyetteki aksaklıkları önleyebilir.

Coğrafya, davranış nörolojisinin en önemli anabilim dalı

sayılır. Beyinde bir hücrenin vazifesi, onun kimyevi veya genetik sıfatlarına değil, nerede olduğuna ve kiminle bağlantı kurmuş olmasına bakar. Onun için bu sahaya yeni girmekte olan genç arkadaşlarıma tavsiyem, anatomiye mümkün olduğu kadar önem vermek. Anatomisiz davranış nörolojisi düşünülemez.

Bütün bu ilerlemelere rağmen bu sahada bilmediklerimiz okyanuslar doldurur. Beyin kabuğundaki 20 milyar hücrecik nasıl olur da ses dalgasını söze, yaşanan bir anı hatıraya çevirebiliyor. Nasıl bugün biz Eflatun'un ve İbn-i Sina'nın görüşlerini saygıdeğer ama ilkel kabul ediyorsak, elli veya yüz sene sonra bizim görüşlerimizle eminim ki çok alay eden çıkacaktır. Ümid ederim ki yarının davranışçıları eleştirilerinde biraz insafı olur. Alçakgönüllü olmak şarttır. Bu sahada üstadlık derecesine varmak için, bilmediklerimizin ne olduğunu idrak etmek gerekir. Davranış nörolojisi sadece ilim değil aynı zamanda da bir tıp dalıdır. Dünyanın en sık hastalıklarından biri olan Alzheimer Hastalığı, beyinde damar tıkanması neticesinde görülen dil ve idrak bozuklukları, çocuklarda görülen öğrenme gecikmeleri hep bizim hastalıklarımızdır. Günün birinde depresyon ve şizofreninin de beyinle ilgileri daha iyi anlaşılınca, onlar da bu gruba dahil edilecek. Hastalarımız bol, işimiz çok. Ama maalesef davranış nörolojisi şu anda teşhiste zengin fakat tedavide yoksuldur. Yakında belki o da değişir ve işte o zaman davranış nörolojisi tam doruğuna erişir. Türkiye'de bu kadar meslektaşımın davranış nörolojisine ilgi göstermesi çok sevinc verici bir durum. Hedefimiz genel nörolojiye davranışı geri getirmek, psikiyatriye beyni hatırlatmak ve bu iki akımın beraber çalışabileceği bir ortam yaratmaktır. Bu kongrenin Türkiye'de böyle bir gelişmeye öncü olmasını temenni ederim.

Size ve hepimize bu kongrede başarılı çalışmalar dilerim.